

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم انسانی

گروه علمی حقوق

عنوان پایان نامه:

تحلیل شروط ثبات و تعادل اقتصادی در قراردادهای بین المللی نفت و گاز و

پروژه‌های خط لوله فرامرزی در پرتو رویه داوری بین المللی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته حقوق بین الملل

نگارش:

ابوالفضل استادزاده

استاد راهنما:

دکتر سید نصرالله ابراهیمی

سال تحصیلی ۸۹-۸۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم انسانی

گروه علمی حقوق

عنوان پایان نامه :

تحلیل شروط ثبات و تعادل اقتصادی در قراردادهای بین المللی نفت و گاز و
پروژه‌های خط لوله فرامرزی در پرتو رویه داوری بین المللی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته حقوق بین الملل

مؤلف:

ابوالفضل استادزاده

استاد راهنما:

دکتر سید نصرالله ابراهیمی

استاد مشاور:

دکتر ابوطالب کوشا

سال تحصیلی ۸۹ - ۸۸

شماره:
تاریخ:
پیوست:

دانشگاه پیام نور
دانشگاه پیام نور استان تهران

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مجمع علوم انسانی

تصویب نامه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق بین الملل تحت عنوان:

" تحلیل شروط ثبات و تعادل اقتصادی در قراردادهای بین المللی
نفت و گاز و پروژه های خط لوله فرامرزی در پرتو رویه داوری
بین المللی "

ساعت: ۱۰-۱۲

تاریخ دفاع: ۸۹/۰۲/۱۳

درجه ارزشیابی: عا

نمره: ۱۹,۵ نمره دهم

هیات داوران:

امضاء	مرتبه علمی	نام و نام خانوادگی	داوران
	استادیار	دکتر سید نصراله ابراهیمی	استاد راهنما
	استادیار	دکتر ابوطالب کوشا	استاد مشاور
			استاد مشاور
	استادیار	دکتر علیرضا حجت زاده	استاد داور
			استاد داور
	استادیار	دکتر محمودی	نماینده تحصیلات تکمیلی

با توجه به کسالت دانشجو در رعایت آیین نامه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
این نمره به دانشجو اعطای می شود. (حجتاً ۱۹,۵)

تهران، خیابان استاد تجات
الهی، نرسیده به خیابان
کریمخان زند، چهارراه
سپند، پلاک ۲۳۳
تلفن: ۸۸۸۰۱۰۹۰
دورنگار: ۸۸۸۹۰۵۳۶
www.tpnu.ac.ir
ensani@tpnu.ac.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

کشور ایران با دارا بودن منابع غنی نفت و گاز، یکی از کشورهای ثروتمند جهان است. از این رو بر همگان لازم است تا قدر این موهبت الهی را دانسته و با کسب دانش و آگاهی لازم در زمینه فناوریهای نوین و نیز آشنایی با مباحث حقوقی معاملات نفتی، از این ثروت خدادادی در جهت اعتلای کشور عزیز و سرفرازمان استفاده کنند. امروزه بر جامعه حقوقی کشورمان واجب است که با جدیت و اهتمام زیاد، به توضیح و تبیین موضوعات جدید حقوقی در رابطه با معاملات نفتی بین المللی بپردازند.

شروط ثبات یکی از شروط ضمن قرارداد است که از اولین سالهای پس از دوران ملی سازی و مصادره های گسترده در قرون نوزده و بیست میلادی، مورد استفاده شرکت های نفتی بین المللی قرار گرفته است. شرکت های بین المللی سعی داشتند تا با درج این شروط در قرارداد مانع محکمی در مقابل اقدامات یکجانبه دولت های میزبان به وجود آورند. شرط ثبات، یکی از موضوعات مهم و جنجال برانگیز دعاوی نفتی در دهه های هفتاد و هشتاد میلادی بوده است. در دعاوی مطروحه در نزد دادگاههای داوری که اغلب آنها دادگاههای داوری موقت بودند، تکیه گاه اصلی کارشناسان حقوقی شرکت های بین المللی نفتی در استناد به این شروط، اصل لازم الاجرا بودن قراردادها یا تقدس قراردادها بوده است. اما دولت های میزبان نیز بر این باور بودند که بر اساس اصل حاکمیت دولت ها و مالکیت ملت ها بر منابع طبیعی شان که برگرفته از قطعنامه های سازمان ملل متحد می باشد از حق مصادره و ملی سازی اموال خارجیان برخوردار هستند. آنان اصل حاکمیت دولت و اصل

مالکیت ملتها بر منابع طبیعی شان را از قواعد آمره برمی شمردند و لذا هر مقررره ای که با این اصول در تناقض و تضاد باشد باطل و بی اثر می دانستند. دادگاههای داوری می بایست به این سوال پاسخ می دادند که آیا اصولاً این شروط، شروط معتبری هستند و در صورت اعتبار آنها، دارای چه آثار و تبعات حقوقی خواهند بود. البته شروط ثبات در سیر تاریخی خود، تحولات زیادی را تجربه کرده اند. شروط ثبات امروزی در مقایسه با شروط ثبات قدیمی بسیار متفاوتند. درج شروط ثبات مدرن در قراردادهای نفتی بین المللی، رویه قراردادی نوپایی است. به این دلیل هنوز هیچ رای داوری که تعیین کننده اعتبار و ارزش حقوقی این شروط باشد توسط داوران بین المللی صادر نگردیده است. به هرحال تبیین مبانی و مفاهیم حقوقی این شروط و نیز بررسی های شکلی و نحوه درج این شروط در قراردادهای نفتی بین المللی، برای استفاده محققین و مسوولین قراردادهای نفتی کشورمان خالی از فایده نخواهد بود.

در این پژوهش تلاش شده تا به مباحث و موضوعات ماهوی و شکلی شروط ثبات و تعادل اقتصادی پرداخته شود. در بررسی های انجام شده در موضوعات ماهوی، هر جا که لازم تشخیص داده شده، به آرای داوری توجه شده و همچنین در بررسی مسایل شکلی شروط ثبات و تعادل اقتصادی، از متون قراردادهای نفتی موجود بهره برده ایم.

امید است که این نوشته ناچیز مورد قبول جامعه حقوقی کشورمان قرار گیرد. در پایان بر خود لازم می دانم که از زحمات بی شائبه استاد محترم راهنما، جناب آقای دکتر سید نصرالله ابراهیمی، که مرا در انجام این تحقیق و تهیه منابع یاری رسانده اند و از هیچ کوششی در ارایه راهنمایی دریغ ننموده اند و همچنین از زحمات استاد محترم مشاور، جناب آقای دکتر ابوطالب کوشا، تشکر و قدردانی نمایم. موفقیت و سلامت ایشان را از خداوند بزرگ خواستارم.

ابوالفضل استاذزاده

مهر ماه ۱۳۸۸

چکیده:

درج شروط ثبات و تعادل اقتصادی در قراردادهای نفتی بین المللی یکی از مکانیسم های قراردادی مدیریت خطرات سیاسی و اقتصادی حاکم بر این نوع قراردادهاست که از نخستین سالهای پس از اقدامات ملی سازی و مصادره های گسترده در قرون نوزده و بیست میلادی، مورد توجه کارشناسان حقوقی شرکت های بین المللی نفتی قرار گرفته است. در سالهای بعد، اختلافات زیادی در رابطه با اقدامات ملی سازی کشورهای در حال توسعه و مصادره اموال شرکت های خارجی، به دادگاههای داوری بین المللی ارجاع گردید. کارشناسان شرکت های نفتی ادعا می کردند که چون قراردادهای نفتی موضوع اختلاف، حاوی شروط ثبات می باشند کشورهای میزبان، حق مصادره و ملی سازی اموال شرکت های خارجی را ندارند. از طرفی کشورهای میزبان نیز مدعی بودند که مالکیت دولت ها بر منابع طبیعی از قواعد آمره محسوب می شود و هیچ تعهدی بر خلاف آن معتبر نیست. داوران بین المللی در دعاوی نفتی دهه های هفتاد و هشتاد میلادی تلاش کردند تا اعتبار حقوقی شروط ثبات را مشخص سازند.

همگام با تطورات و تحولات معاملات بین المللی (که از قراردادهای امتیاز به سمت قراردادهای مشارکت و خدمات گرایش می یافت)، شروط ثبات نیز شکل های متفاوتی به خود گرفت و به سمت شروط تعادل اقتصادی گام برداشت. به دلیل اینکه این شروط به تازگی متولد شده اند، هنوز رویه داوری در رابطه با آنها به وجود نیامده است. اکثر حقوقدانان بین المللی برای تفسیر ارزش حقوقی این شروط، به کنوانسیون های بین المللی همچون کنوانسیون ۱۹۶۹ وین در رابطه با

قراردادهای بین المللی^۱ و نیز اصول شناخته شده بین المللی همچون اصل وفای به عهد استناد می کنند. شرکتهای نفتی بین المللی در اختلافاتی که در سالهای اخیر در دادگاههای داوری بین المللی بر علیه دولت های میزبان مطرح کرده اند، بیش از آنکه به شروط ثبات متوسل شوند به اصولی همچون رفتار مناسب و عادلانه یا رفتار غیر تبعیض آمیز استناد کرده اند.^۲

در این پژوهش تلاش خواهیم کرد تا با ذکر آرای داوری بین المللی و نیز نظریه های حقوقی حقوقدانان بین المللی به بررسی مسایل ماهوی و شکلی شروط ثبات و تعادل اقتصادی بپردازیم. به طور کلی این تحقیق دارای یک بخش مقدماتی و دو بخش اصلی است. در بخش مقدماتی، مفاهیم تعادل اقتصادی در رژیم مالی قراردادهای نفتی بین المللی و عوامل تاثیرگذار بر تعادل اقتصادی و نیز مکانیسم های بازدارنده یا کاهنده تاثیرات منفی خطرات پروژه های نفتی بین المللی، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

در بخش اول، به ماهیت شروط ثبات و تعادل اقتصادی، انواع و مبانی حقوقی این شروط و نیز شباهت ها و تفاوت های شروط ثبات و تعادل اقتصادی و همچنین مسایل شکلی شروط ثبات و تعادل اقتصادی می پردازد و با ذکر نمونه های واقعی موجود در قراردادهای نفتی بین المللی، نحوه درج شروط ثبات و تعادل اقتصادی را در قراردادهای نفتی بین المللی و پروژه های خط لوله فرامرزی بین المللی مورد توجه قرار می دهد.

بخش دوم این پژوهش، ضمن بررسی قانون حاکم بر قراردادهای نفتی حاوی شروط ثبات و تعادل اقتصادی، اعتبار و ارزش حقوقی این شروط را از دو منظر حقوق داخلی کشورها و حقوق بین

^۱ Vienna Convention on the Law of Treaties, ۲۳ May ۱۹۶۹

^۲ در بخش مقدماتی، برخی از این قضایا را تحت عنوان قضایای مربوط به مصادره غیرمستقیم ذکر کرده ایم. چنانکه مشاهده خواهید کرد شرکت های بین المللی در دعاوی مطروحه، بیش از آنکه به نقض شروط ثبات و تعادل اقتصادی متوسل شوند به رفتار غیرعادلانه و تبعیض آمیز دولت های میزبان اعتراض و استناد کرده اند. شاید آنها بر این باور بودند که با استناد به اصولی دیگری به غیر از شروط ثبات بهتر می توانند به حقوق از دست رفته خود دست یابند.

المثل مورد بحث و کنکاش قرار داده است و در پایان دو موضوع ارزش حقوقی شروط ثبات و آثار

حقوقی این شروط مورد بحث و بررسی قرار می گیرد.

در قسمت نتیجه گیری تلاش می شود تا با توجه به یافته های پژوهش، به سوالات مطرح شده

در مقدمه تحقیق پاسخ داده شود و با توجه به نتایج به دست آمده از تحقیق، راههای برون رفت از

معضلات احتمالی شروط ثبات و تعادل اقتصادی پیشنهاد گردد.

فهرست

۱	مقدمه
۱۱	بخش مقدماتی - کلیات و مفاهیم اساسی
۱۴	فصل اول - تعادل اقتصادی در رژیم مالی قراردادهای نفتی بین المللی
۱۵	مبحث اول - تعادل اقتصادی
۱۸	مبحث دوم - رژیم مالی قراردادهای نفتی بین المللی
۲۷	فصل دوم - عوامل تغییر تعادل اقتصادی در قراردادهای نفتی بین المللی
۲۸	مبحث اول - خطرات عادی مربوط به پروژه
۲۸	بند اول - خطرات زمین شناختی
۲۹	بند دوم - خطرات تجاری (افزایش یا کاهش درآمدها یا هزینه ها)
۳۰	بند سوم - خطرات ناشی از حوادث غیر مترقبه (فورس ماژور)
۳۱	مبحث دوم - خطرات سیاسی (اقدامات یکجانبه دولت میزبان)
۳۲	بند اول - خطرات مربوط به ملی سازی و مصادره مستقیم
۳۲	۱- تعریف واژه شناختی اقدامات ملی سازی و مصادره مستقیم
۳۳	۱-۱- قبل از جنگ جهانی دوم

۳۵	۲-۱- پس از جنگ جهانی دوم
۳۶	۲- شروط قانونی بودن ملی سازی و مصادره اموال بیگانگان
۳۶	۲-۱- در راستای هدف عمومی جامعه بودن
۳۶	۲-۲- غیر تبعیض آمیز بودن
۳۷	۲-۳- مقرون بودن به پرداخت غرامت
۴۰	بند دوم- خطرات مربوط به مصادره غیر مستقیم
۴۱	۱- دکترین های حقوقی در رابطه با معیار تشخیص وقوع یا عدم وقوع مصادره غیرمستقیم
۴۱	۱-۱- دکترین منظور یا هدف
۴۲	۲-۱- دکترین تأثیرات
۴۳	۳-۱- دکترین تناسب
۴۴	۴-۱- دکترین انتظارات قانونی
۴۵	۲- قضایای مربوط به مصادره غیرمستقیم در قراردادهای نفتی بین المللی
۴۶	۲-۱- قضیه شرکت متال کلاد (Metalclad) درمقابل ایالات متحده مکزیک
۴۷	۲-۲- قضیه شرکت اکسید نتال (Occidental) در مقابل اکوادور
۴۸	۲-۳- قضیه شرکت فلدمن (Feldman) درمقابل ایالات متحده مکزیک
۴۹	۲-۴- قضیه شرکت پوپ و تالبوت (Pope @ Talbot Inc.) درمقابل کانادا
۵۰	۲-۵- قضیه شرکت ان کانا (Encana) در مقابل دولت اکوادور
۵۱	۲-۶- قضیه شرکت انتقال گاز سی ام اس (CMS) در مقابل آرژانتین
۵۲	۲-۷- قضیه شرکت سی ام ای (CME) در مقابل جمهوری چک
۵۲	۲-۸- قضیه شرکت تکمد (TECMED) در مقابل ایالات متحده مکزیک
۵۵	فصل سوم- روشهای مدیریت خطر در قراردادهای نفتی بین المللی
۵۶	مبحث اول- روش توزیع خطر

۵۷	مبحث دوم- روش بیمه ی خطر
۵۸	مبحث سوم- روش دفاع در مقابل خطر
۵۹	مبحث چهارم- روش های مدیریتی و ساختاری
۵۹	مبحث پنجم- روش های قراردادی مدیریت خطر
	بخش اول- ماهیت , مبانی حقوقی و موضوعات مشمول شروط ثبات و نحوه درج آنها در
۶۹	قراردادهای نفتی بین المللی و پروژه های خط لوله فرامرزی بین المللی
۶۹	فصل اول- ماهیت و انواع شروط ثبات
۶۹	مبحث اول- ماهیت شروط ثبات
۷۰	بند اول- تعریف لغوی شرط ثبات
۷۱	بند دوم- تعریف حقوقی شرط ثبات
۷۴	مبحث دوم- انواع شروط ثبات
۷۵	بند اول- شروط ثبات کلاسیک
۷۶	۱- شروط ثبات در مفهوم مضیق
۷۷	۲- شروط ابهام
۷۸	بند دوم- شروط ثبات مدرن یا شروط تعادل اقتصادی
۷۹	۱- تعادل اقتصادی تصریح شده
۸۲	۲- تعادل اقتصادی تصریح نشده
۸۳	۳- تعادل اقتصادی بر مبنای مذاکره
۸۸	فصل دوم- مکانیسم های ثبات سازی شروط ثبات کلاسیک و مدرن
۸۸	مبحث اول- مکانیسم های ثبات سازی کلاسیک

- بند اول- مصون ساختن قرارداد در مقابل تغییر و فسخ ۸۹
- بند دوم- مستثنی ساختن قرارداد در مقابل قوانین و مقررات آتی ناسازگار با قرارداد ۹۰
- بند سوم- اولویت دادن قرارداد به عنوان قانون خاص ۹۰
- مبحث دوم- مکانیسم های ثبات سازی مدرن ۹۱
- بند اول- مکانیسم جابجایی یا انتقال خطر سیاسی ۹۲
- بند دوم- مکانیسم سیستم پویا ۹۲
- بند سوم- مکانیسم مذاکره و تطبیق مجدد قرارداد ۹۳
- فصل سوم- مبانی حقوقی و محدودیت های شروط ثبات و تعادل اقتصادی ۹۴
- مبحث اول- مبانی حقوقی و محدودیت های شروط ثبات کلاسیک ۹۴
- بند اول- مبانی حقوقی شروط ثبات کلاسیک ۹۵
- بند دوم- محدودیت های شروط ثبات کلاسیک ۹۷
- ۱- لزوم هماهنگی با ساختار حقوقی کشور میزبان ۹۸
- ۲- موضوعات غیر مالی ۹۹
- مبحث دوم- مبانی حقوقی و محدودیت های شروط ثبات مدرن ۹۹
- بند اول- مبانی حقوقی شروط ثبات مدرن ۱۰۰
- بند دوم- محدودیت های شروط ثبات مدرن ۱۰۱
- ۱- فورس ماژور در قراردادهای نفتی بین المللی ۱۰۱
- ۲- تغییر بنیادین اوضاع و شرایط قراردادهای نفتی بین المللی ۱۰۳
- فصل چهارم- شباهت ها و تفاوت های شروط ثبات کلاسیک و شروط ثبات مدرن ۱۰۶
- مبحث اول- شباهت های شروط ثبات کلاسیک و شروط ثبات مدرن ۱۰۶
- بند اول- شباهت در ماهیت ۱۰۷

- بند دوم- شباهت در هدف ۱۰۷
- مبحث دوم- تفاوت‌های شروط ثبات کلاسیک و شروط ثبات مدرن ۱۰۸
- بند اول- تفاوت در مکانیسم های ثبات سازی ۱۰۸
- بند دوم- تفاوت در پیچیدگی ساختار ۱۰۹
- بند سوم- تفاوت در تمهیدات تکمیل کننده مکانیسم های ثبات سازی ۱۰۹
- بند چهارم- تفاوت در نوع محدودیت ها ۱۱۰
- بند پنجم- تفاوت در نگرش نسبت به تامین منافع طرفها ۱۱۰
- بند ششم- تفاوت در کاربرد ۱۱۱
- بند هفتم- تفاوت در ضمانت اجرا ۱۱۲
- فصل پنجم- موضوعات مشمول شروط ثبات و تعادل اقتصادی ۱۱۳
- مبحث اول- موضوعات مالی ۱۱۳
- بند اول- تمهیدات ضد مصادره یا ضد ملی سازی یا ضد مصادره خزننده همراه با مقرره پرداخت غرامت ۱۱۴
- بند دوم- انتقال آزاد ارز قابل تبدیل ۱۱۵
- بند سوم- حقوق انتقالی سرمایه گذار ۱۱۵
- مبحث دوم- موضوعات غیرمالی (ملاحظات زیست محیطی، ایمنی و بهداشتی، حقوق بشر، رفاه اجتماعی و ...) ۱۱۶
- بند اول- مثال هایی از توسعه قوانین زیست محیطی ۱۱۸
- بند دوم- اولویت بندی در موضوعات غیرمالی ۱۲۲
- بند سوم- ملاکها و معیارها ۱۲۲

فصل ششم- نحوه درج شروط ثبات و تعادل اقتصادی در قراردادهای بین المللی نفتی و پروژه های

خط لوله فرامرزی ۱۲۷

مبحث اول- درج شروط ثبات در قراردادهای بین المللی نفتی ۱۲۷

بند اول- درج شروط ثبات کلاسیک در قراردادهای بین المللی نفتی ۱۲۸

بند دوم- درج شروط تعادل اقتصادی در قراردادهای بین المللی نفتی ۱۳۰

بند سوم- درج شروط شبکه ای یا هیبریدی در قراردادهای بین المللی نفتی ۱۳۴

مبحث دوم- درج شروط ثبات و تعادل اقتصادی در پروژه های خط لوله فرامرزی ۱۳۷

بند اول- درج شروط ثبات و تعادل اقتصادی در پروژه خط لوله گاز آفریقای غربی ۱۳۹

بند دوم- درج شروط ثبات و تعادل اقتصادی در پروژه خط لوله باکو- تفلیس - جیحان ۱۴۳

بخش دوم- نظام حقوقی حاکم بر قراردادهای نفتی بین المللی حاوی شروط ثبات و آثار حقوقی آن

۱۴۷

فصل اول- نظام حقوقی حاکم بر قراردادهای نفتی بین المللی ۱۴۷

مبحث اول- تئوری بین المللی کردن قرارداد ۱۴۹

مبحث دوم- تئوری عرف بازرگانی فراملی ۱۵۷

مبحث سوم- تئوری خلأ ۱۶۰

فصل دوم- دیدگاههای نظام های حقوقی داخلی در رابطه با اعتبار شروط ثبات ۱۶۵

مبحث اول- دیدگاه نظام حقوقی کامن لا در رابطه با اعتبار شروط ثبات ۱۶۹

بند اول- ایالات متحده آمریکا ۱۶۹

بند دوم- کانادا ۱۷۱

بند سوم- انگلستان ۱۷۱

مبحث دوم- دیدگاه نظام حقوقی حقوق مدون ۱۷۲

- ۱۷۴ بند اول- فرانسه
- ۱۷۴ بند دوم- آلمان
- ۱۷۵ بند سوم- ایران
- ۱۷۹ فصل سوم- شروط ثبات از دیدگاه حقوق بین الملل
- ۱۷۹ مبحث اول- قابلیت اعمال حقوق بین الملل
- ۱۸۰ بند اول- بین المللی بودن قرارداد نفتی
- ۱۸۱ بند دوم- درج شرط داوری در قرارداد نفتی بین المللی
- ۱۸۲ مبحث دوم- موضوع اصلی: تعارض میان اصل تقدس قراردادها و اصل حاکمیت دولت
- ۱۸۳ مبحث سوم- دکترین های حقوقی در رابطه با شروط ثبات
- ۱۸۴ بند اول- دکترین اعتبار مطلق شروط ثبات
- ۱۸۵ بند دوم- دکترین بی اعتباری شروط ثبات
- ۱۸۵ بند سوم- دکترین اعتبار نسبی شروط ثبات
- مبحث چهارم- رویه داوری بین المللی در رابطه با شروط ثبات مندرج در قراردادهای نفتی بین المللی
- ۱۸۶
- ۱۸۶ بند اول- دوره بی اعتباری مطلق
- ۱۸۷ ۱- دعوای شرکت نفت ایران-انگلیس علیه ایران
- ۱۹۰ ۲- دعوای الف-اکتین علیه شرکت ملی نفت ایران
- ۱۹۰ بند دوم- دوره اعتبار مطلق
- ۱۹۰ ۱- قضیه شرکت نفت بین المللی سافیر (با مسوولیت محدود) و شرکت ملی نفت ایران
- ۱۹۲ ۲- پرونده شرکت نفت عربستان سعودی و شرکت نفت عربی-آمریکایی (آرامکو)
- ۱۹۳ ۳- پرونده های لیبی در دوره ملی سازی
- ۱۹۵ ۳-۱) پرونده شرکت با مسوولیت محدود بی. پی و دولت جمهوری عربی لیبی

- ۲-۳) پرونده شرکت نفت ماورای بحارتگزاکو/شرکت نفت آسیایی کالیفرنیا و دولت جمهوری عربی
لیبی ۱۹۷
- ۳-۳) پرونده شرکت نفت لیبیایی-آمریکایی(لیامکو) و دولت جمهوری عربی لیبی ۱۹۹
- ۴- پرونده شرکت آجیپ و جمهوری مردمی کنگو ۱۹۹
- بند سوم- دوره اعتبار نسبی ۲۰۰
- ۱- پرونده شرکت امین اویل و دولت کویت ۲۰۱
- ۲- پرونده شرکت آمریکایی آموکو(خمکو) و ایران ۲۰۴
- فصل چهارم- ارزش حقوقی و ضمانت اجرای شروط ثبات و تعادل اقتصادی ۲۰۷
- مبحث اول- ارزش حقوقی و ضمانت اجرای شروط ثبات کلاسیک ۲۰۸
- بنداول-ارزش حقوقی و ضمانت اجرای شروط ثبات منجمد کننده ساختار حقوقی کشور میزبان ۲۰۹
- بند دوم- ارزش حقوقی و ضمانت اجرای شروط ثبات منوط کننده اقدامات دولت به رضایت شرکت
نفتی بین المللی ۲۱۱
- بندسوم-ارزش حقوقی و ضمانت اجرای شروط ثبات مستثنی کننده قراردادازقوانین دولت میزبان ۲۱۳
- بند چهارم-ارزش حقوقی و ضمانت اجرای شروط ثبات منع کننده دولت از ملی سازی و مصادره ۲۱۴
- مبحث دوم- ارزش حقوقی و ضمانت اجرای شروط ثبات مدرن ۲۱۵
- بند اول- ارزش حقوقی و ضمانت اجرای شروط ثبات منجمد کننده تعادل اقتصادی قرارداد ۲۱۶
- بند دوم- ارزش حقوقی و ضمانت اجرای شروط دعوت کننده به مذاکره و تطبیق مجدد قرارداد ۲۱۶
- فصل پنجم- آثار حقوقی شروط ثبات و تعادل اقتصادی ۲۱۸
- مبحث اول- آثارحقوقی شروط ثبات و تعادل اقتصادی برتعیین قانون حاکم بر قراردادهای نفتی بین
المللی ۲۲۰
- بند اول- بین المللی کردن قراردادهای نفتی بین المللی (رویه قبل از سال ۱۹۸۲) ۲۲۲

بند دوم- تاثیر شرط ثبات بر قرارداد براساس دکترین انتظارات مشروع (رویه بعد از سال ۱۹۸۲) ۲۲۳

مبحث دوم- آثار حقوقی شروط ثبات و تعادل اقتصادی بر موضوع مسوولیت بین المللی دولت میزبان

۲۲۵

بند اول- نقض شرط ثبات مساوی با احراز مسوولیت بین المللی دولت (رویه قبل از سال ۱۹۸۲)

۲۲۵

بند دوم- نقض شرط ثبات به عنوان اماره ای برای بررسی بیشتر حول شرایط پرونده (رویه بعد از

۲۲۶

سال ۱۹۸۲)

۲۲۷

مبحث سوم- آثار حقوقی شروط ثبات و تعادل اقتصادی بر موضوع غرامت

بند اول- الزام به پرداخت غرامت کامل در پرتو مسوولیت بین المللی دولت میزبان (رویه قبل از سال

۲۲۷

۱۹۸۲)

بند دوم- الزام به پرداخت غرامت مناسب در پرتو دکترین انتظارات مشروع (رویه بعد از سال ۱۹۸۲)

۲۲۸

۲۳۱

نتیجه گیری نهایی

۲۴۲

پیشنهادات

۲۴۶

منابع و مأخذ

ضمایم و پیوست ها

واژه های کلیدی:

International oil and gas contracts	قراردادهای بین المللی نفت و گاز
Trans-border pipeline projects	پروژه های خط لوله فرامرزی
Stabilization clauses	شروط ثبات
Classic stabilization clauses	شروط ثبات کلاسیک
Modern stabilization clauses	شروط ثبات مدرن
Economic balancing clauses	شروط تعادل اقتصادی
Fiscal regime	رژیم مالی
Economic balance	تعادل اقتصادی
Economic balancing	متعادل سازی اقتصادی

مقدمه:

معاملات نفتی بین المللی معاملات دراز مدت هستند که معمولاً میان شرکت های نفتی بین المللی^۱ از یک طرف و دولت های میزبان از طرف دیگر منعقد می شوند و نیازمند حجم عظیمی از سرمایه گذاری هستند. این دو ویژگی عمده باعث می شود که این گونه معاملات در برابر هر گونه خطری به شدت آسیب پذیر باشند. از این رو یکی از مهمترین دغدغه های سرمایه گذاران چنین پروژه هایی، حفظ تعادل اقتصادی قرارداد از زمان شروع تا پایان پروژه می باشد.

از طرفی خطرات گوناگونی، پروژه های نفتی بین المللی را تهدید می کند. برخی از این خطرات همان خطرات عادی هستند که در میان انواع مختلف پروژه های سرمایه گذاری عمومیت دارد. اما دسته دیگر از خطرات که به شدت حیات حقوقی قرارداد را تهدید می کند، از اقدامات یکجانبه دولتهای میزبان ناشی می گردد. دولت های میزبان ممکن است در طول حیات حقوقی دراز مدت قراردادهای نفتی بین المللی به اقدامات گوناگون اجرایی یا قانونگذاری مبادرت ورزند که سودآوری پروژه های نفتی را به شدت متأثر سازد و یا حتی ادامه فعالیت آنها را با مانع جدی مواجه سازد.

^۱ برخی به این شرکت ها نام چندملیتی داده اند که درست نیست. زیرا یک شرکت نمی تواند بیش از یک تابعیت داشته باشد. برای کسب اطلاعات بیشتر در رابطه با تابعیت شرکت های بین المللی به منبع ذیل مراجعه فرمایید:

آیگناتس زایدل هومن فلدرن، حقوق بین الملل اقتصادی، چاپ چهارم، ترجمه و تحقیق دکتر سید قاسم زمانی،

موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، سال ۱۳۸۵، صص ۲۸-۳۹